

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA

úsek inšpekčnej činnosti

Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Stav základného a odporúčaného materiálno-technického a priestorového zabezpečenia a personálneho zabezpečenia výchovno-vzdelávacieho procesu v základnej umeleckej škole v školskom roku 2017/2018 v SR

V základných umeleckých školách (ZUŠ) bolo v školskom roku 2017/2018 Štátnou školskou inšpekciou (ŠŠI) vykonaných 24 tematických inšpekcií v 11 štátnych, v 12 súkromných a v 1 cirkevnej ZUŠ. Cieľom tematických inšpekcií (TI) bolo zistiť stav základného a odporúčaného materiálno-technického a priestorového zabezpečenia a personálneho zabezpečenia výchovno-vzdelávacieho procesu. Vyučovací jazyk slovenský malo 23 ZUŠ a slovenský a maďarský jazyk 1 subjekt. Navštevovalo ich spolu 9 392 detí/žiacov. Umeleckú výchovu a vzdelávanie týchto žiakov zabezpečovalo 511 pedagogických zamestnancov, z nich bolo 123 externých. Z počtu 47 elokovaných pracovísk (EP) bolo 9 EP neaktívnych z dôvodu nezájmu zo strany žiakov. V ZUŠ a v ich EP boli zriadené odbory individuálneho aj kolektívneho vyučovania – hudobný (HO), výtvarný (VO), tanečný (TO), literárno-dramatický (LDO) a odbor audiovizuálnej a multimediálnej tvorby (OAVMT¹).

Základné priestorové podmienky a materiálno-technické zabezpečenie (MTZ) a personálne zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu pre ZUŠ boli kontrolované na všetkých zriadených pracoviskách a vo všetkých umeleckých odboroch. Väčšina subjektov mala hlavné pracoviská vo vlastných priestoroch, niektoré v prenajatých objektoch. EP sa najčastejšie nachádzali v budovách materských/základných/stredných škôl, z menšej časti v budovách miest a obcí. Výchovno-vzdelávací proces sa realizoval v 458 učebniach a v 504 triedach pre teoretické a praktické vyučovanie.

Priestorové zabezpečenie

Požiadavky základného priestorového zabezpečenia VO boli kontrolované na 43 pracoviskách. Školy na 39 % pracovísk nemali zriadené priestory v súlade so Základným a odporúčaným materiálno-technickým a priestorovým zabezpečením výchovno-vzdelávacieho procesu v základnej umeleckej škole, ktoré schválilo MŠVVaŠ SR dňa 4. februára 2015 pod číslom 2015-6346/5841:1-10A0 pre základné umelecké školy s platnosťou od 1. septembra 2015 v znení doplnkov a zmien z 15. júna 2015 pod číslom 2015-6346/29045:3-10A0 s účinnosťou od 1. septembra 2015 (normatív). Subjekty disponovali samostatnými výtvarnými ateliérmi/učebňami s oddelenou časťou pre modelovacie práce, vytvoreným oddeleným priestorom pre multimediálne činnosti, odbornou knižnicou a archívom žiackych prác. Časť aj samostatnou modelovňou, ojedinele i skladovými priestormi s keramikovou pecou. Na EP sa vyučovalo v triedach materských/základných/stredných škôl vyhradených pre činnosť ZUŠ. Priestory na niektorých EP boli využívané univerzálne – trieda/kabinet/dielňa, slúžili pre všetky vzdelávacie aktivity (ateliér, modelovňa, pracovisko s PC, skladový priestor a odborná knižnica). Multimediálnymi ateliérmi alebo inými miestnosťami s počítačovým vybavením nedisponovali. *Základné priestorové zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu vo VO zodpovedalo požiadavkám normatívu na 61 % pracovísk pre praktické vyučovanie.*

Priestorové zabezpečenie tried/učební teoretického vyučovania v HO (odborné učebne pre vyučovanie skupinových predmetov a pre individuálne vyučovanie) bolo splnené na všetkých 55 kontrolovaných pracoviskách. Učebné priestory pre praktické vyučovanie podľa jednotlivých študijných zameraní a vyučovacích predmetov boli vytvorené na každom

¹ZUŠ Jána Albrechta, Topoľčianska 15, Bratislava; ZUŠ, Široké 353

pracovisku. Výchovno-vzdelávací proces na EP školy realizovali najčastejšie v samostatných priestoroch využívaných iba ZUŠ, v bežných triedach materských/základných/stredných škôl (s ich štandardným vybavením) alebo v spoločenských miestnostiach. V niektorých učebniach sa uskutočňovalo praktické vyučovanie viacerých predmetov. Niektoré školy disponovali koncertnými sálami (patria k odporúčanému vybaveniu) s klavírnymi krídlami a skúšobňami pre skupinové vyučovanie, jeden subjekt disponoval hudobným altánkom v areáli školy. Využívali ich na koncertné vystúpenia, na komornú a súborovú hru. Súčasťou priestorov boli sklady a odborné knižnice. *Celkovo 100 % učebných priestorov teoretického a praktického vyučovania v HO splňalo požiadavky normatívu.*

Vzdelávanie v **LDO** sa realizovalo na 23 pracoviskách. Na základe špecifik a požiadaviek odboru mali na pracoviskách zabezpečené dva učebné priestory (odborná učebňa pre vyučovanie s vyhradeným priestorom pre spoločné činnosti a učebňa na vyučovanie jednotlivých predmetov podľa učebného plánu školy), ktoré umožňovali realizovať spoločné činnosti teoretického zamerania. Ojedinele niektoré priestory² stanovené normatívom chýbali (pre predmety dramatika, práca v súbore, základy dramatickej tvorby a javisková reč). *Z kontrolovaných subjektov priestorové požiadavky stanovené normatívom splňalo 100% pracovísk pre teoretické a 91 % pracovísk pre praktické vyučovanie.*

Priestory **TO** na všetkých kontrolovaných pracoviskách (36) splňali predpísané parametre praktického vyučovania (tanečná sála s minimálnou veľkosťou 40 m² pre maximálny počet 12 žiakov v skupine, šatne pre dievčatá a chlapcov, priame vetranie, osvetlenie a zodpovedajúca výška stropu, zväčša i vlastné šatne a miestnosť na kostýmy a tanečné rekvizity). Vyučovanie tanca bolo realizované v samostatných priestoroch určených iba pre túto činnosť. Podmienkam normatívu vyhovárali aj priestorové podmienky na EP. *V kontrolovaných subjektoch 100 % učebných priestorov praktického vyučovania splňalo požiadavky normatívu.*

Učebne **OAVMT** boli prevádzkované v 2 ZUŠ³ (v Bratislavskom a v Prešovskom kraji – zriadené so súhlasom Ministerstva školstva vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky). ZUŠ zabezpečili pre vzdelávanie v OAVMT osobitné priestory⁴. Priestorové podmienky na realizáciu všetkých teoretických⁵ i praktických⁶ aktivít neboli postačujúce. *Priestorové požiadavky stanovené normatívom pre teoretické⁷ a praktické⁸ vyučovanie boli splnené v 50 % subjektov.*

Materiálno-technické zabezpečenie

Na 43 pracoviskách, v ktorých sa uskutočňovalo vzdelávanie vo **VO**, požiadavky normatívu na MTZ nespĺňalo 65 %. Väčšine subjektov chýbali vzdelávacie softvéry, praktikáble/pódium, prenosné svietidlá, PC zostavy, farebné tlačiarne, kompaktné fotoaparáty, videokamery, skenery, kamerové statívy, grafický lis, ojedinele vodovod s dresom, regál na uloženie pomôcok, v skladových priestoroch zásuvky na archivovanie žiackych prác a pod. Niektoré kontrolované subjekty nemali zabezpečené potrebné MTZ multimediálneho ateliéru a modelovne.

Požiadavky MTZ stanovené normatívom splňalo 35 % pracovísk praktického vyučovania.

² Divadelná sála, javiskový priestor pre praktické vyučovanie.

³ ZUŠ Jána Albrechta, Topoľčianska 15, Bratislava; ZUŠ, Široké 353;

⁴ ZUŠ Jána Albrechta, Topoľčianska 15, Bratislava v 3 učebniach s vyčleneným priestorom pre teoretické vyučovanie (učebňa výpočtovej techniky a knižnica) a s priestorom pre praktické vyučovanie (výtvarný ateliér a ateliér audiovizuálnej tvorby, strihovú a zvukové pracovisko) a ZUŠ, Široké 353 v učebni teoretického vyučovania v HO.

⁵ Učebňa výpočtovej techniky a odborná knižnica vrátane DVD-téky.

⁶ Ateliér audiovizuálnej tvorby, výtvarný ateliér, strihovú pracovisko a zvukové pracovisko.

⁷ Trieda vybavená veľkoplošným televízorom/projekčným plátnom s DVD prehrávačom a wi-fi systémom.

⁸ Projekčná miestnosť - kinosála, televízne štúdio, fotokomora, dielňa, maskérňa.

Z 55 pracovísk **HO** nespĺňalo normatív MTZ 27 % pre teoretické vyučovanie a 20 % pre praktické vyučovanie. Najčastejšie absentovali stoly/lavice s notovou osnovou, edukačný softvér, stoličky pod nohy, hudobné nástroje, ojedinele koberec v učebniach pre prípravnú hudobnú výchovu, PC/notebook s reproduktorom, knižnica či odkladací priestor.

Požiadavky normatívu MTZ spĺňalo pre teoretické vyučovanie 73 % a pre praktické vyučovanie 80 % pracovísk.

V **TO**, ktorý sa vyučoval na 36 pracoviskách, najčastejšie chýbali zrkadlá, klavír, baletné tyče, videokamera, gymnastické koberce, odborná literatúra, časopisy, DVD prehrávač, cvičebné podnožky pre žiakov a pod. MTZ stanovené normatívom nebolo dodržané na 36 % pracovísk praktického vyučovania. Nedostatky menej závažnejšieho charakteru sa vyskytli takmer na všetkých kontrolovaných pracoviskách.

Požiadavky normatívu MTZ spĺňalo 64 % pracovísk praktického vyučovania.

Edukácia v **LDO** bola realizovaná na 23 pracoviskách, z nich požiadavky normatívu nespĺňalo takmer 39 % pre teoretické a 35 % pre praktické vyučovanie. Nedostatky v MTZ súviseli najmä s absenciou PC zostáv, edukačného softvéru, praktikáblor s chýbajúcimi paravánmi, súborov bábok, detskou/odbornou knižnicou. Odporúčaným MTZ pracoviská nedisponovali.

Požiadavky normatívu MTZ spĺňalo 61 % pracovísk pre teoretické vyučovanie a 65 % pracovísk pre praktické vyučovanie.

Výchovno-vzdelávací proces v **OAVMT** bol realizovaný v 2 kontrolovaných ZUŠ⁹. V jednej¹⁰ boli požiadavky normatívu splnené, škola disponovala výpočtovou a audiovizuálnou technikou, školským nábytkom a kvalitne vybaveným zvukovým, strihovým pracoviskom a taktiež odporúčaným vybavením. Druhý kontrolovaný subjekt¹¹ neakceptoval požiadavky normatívu, vykazoval nedostatky vo vybavení ateliéru audiovizuálnej tvorby, odbornej knižnice, strihového a zvukového pracoviska. Odporúčané materiálo-technické vybavenie škola nezabezpečila.

Požiadavky normatívu MTZ spĺňalo 50 % pracovísk teoretického i praktického vyučovania.

Personálne zabezpečenie

Výchovno-vzdelávací proces zabezpečovali 388 interní a 123 externí pedagogickí zamestnanci (PZ). V **TO** vyučovalo 53 PZ, z nich 27 (50,9 %) spĺňalo kvalifikačné predpoklady, vo **VO** 68 PZ, z nich 43 (63,23 %) spĺňalo kvalifikačné predpoklady, v **LDO** bol edukačný proces zabezpečený 22 PZ, z nich 14 (63,63 %) spĺňalo kvalifikačné predpoklady a v **HO** pracovalo 364 PZ, z nich 255 (70,05 %) spĺňalo kvalifikačné predpoklady. Vyučovanie v **OAMT** zabezpečovali 4 PZ (100 %) spĺňajúci kvalifikačné predpoklady. Väčšina vedúcich zamestnancov spĺňala zákonom stanovené požiadavky na výkon riadiacej funkcie, nedostatky sa vyskytli v 7 ZUŠ. Vedúci pedagogickí zamestnanci nespĺňali zákonom stanovené požiadavky na výkon riadiacej funkcie – zástupkyňa riaditeľa školy¹² neabsolvovala funkčné vzdelávanie, riaditelia 4 súkromných ZUŠ¹³ neabsolvovali funkčné vzdelávanie alebo funkčné inovačné vzdelávanie, dočasne poverení zástupcovia riaditeľa ďalšej školy¹⁴ nevykonali 1. atestáciu. Taktiež riaditeľka¹⁵ a zástupkyňa¹⁶ nespĺňali

⁹ ZUŠ Jána Albrechta, Topoľčianska 15, Bratislava; ZUŠ, Široké 353

¹⁰ ZUŠ Jána Albrechta, Topoľčianska 15, Bratislava

¹¹ ZUŠ, Široké 353

¹² SZUŠ, Gymnaziálna 197, Kláštor pod Znievom

¹³ SZUŠ, Piaristická 2, Nitra; XOANA, s. r. o., Puškinova 2, Prievidza; Jozef Döme; SZUŠ, Gagarinova 7, Trenčín;

¹⁴ Súkromná spojená škola, UL. E. Ondrejova 18, Prievidza v organizačná zložka ZUŠ, UL. E. Ondrejova 18, Prievidza; SZUŠ Ostredková 14, Bratislava

¹⁵ Mesto Tlmače

¹⁶ SZUŠ, Gagarinova 7, Trenčín

predpoklady na výkon funkcie vedúceho pedagogického zamestnanca z dôvodu neabsolvovania študijného programu alebo vzdelávacieho programu v požadovanom študijnom odbore poskytujúcom požadovaný stupeň vzdelania pre ZUŠ.

Odbornosť vyučovania v 5 ZUŠ¹⁷ bola nedostatočne zabezpečená (menej ako 70 %). Na tieto nedostatky boli upozornení zriaďovatelia¹⁸ škôl.

ŠŠI na základe výsledkov inšpekcie zaslala upozornenia aj ďalším zriaďovateľom, upozorňovala na nevypracovanie učebných osnov (UO) v predmetoch najmenej v rozsahu vzdelávacích štandardov, chýbajúce vzdelanie v požadovanom odbore vyučujúcimi, nezabezpečenie základného materiálno-technického a priestorového zabezpečenia v ZUŠ¹⁹, nedostatky v zriaďovacej listine.

Iné zistenia

- V súkromnej ZUŠ²⁰ porovnaním počtu hodín rozdelených do úväzkov učiteľov a počtu žiakov navštevujúcich HO sa zistilo, že hra na hudobnom nástroji ako hlavný predmet nie je vyučovaná v časovej dotácii stanovenej rámcovými učebnými plánmi Štátneho vzdelávacieho programu (ŠVP) pre ZUŠ. Žiaci v hlavnom predmete absolvovali 1 hodinu týždenne.
- Kontrolou ŠkVP v jednom subjekte²¹ bol zistený nedostatok v učebných plánoch (UP) pre jednotlivé odbory, neboli vypracované podľa rámcových učebných plánov (RUP) zadaných v ŠVP. ŠkVP neobsahoval spôsob, podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania a vydávanie dokladu o získanom vzdelaní. Vo všetkých odboroch chýbal UP pre prípravné štúdium, v HO navyše chýbal UP pre študijné zameranie zobcová flauta a UP štúdiá pre dospelých. Predložený ŠkVP nebol prerokovaný v pedagogickej rade, ani v rade školy. Triedne knihy neboli vedené trvalým spôsobom. Následne pri kontrole školou predložených rozvrhov a triednych kníh a porovnaním podkladov od riaditeľa školy (počty žiakov a počty odučených hodín učiteľov) sa zistil nesúlad medzi počtami žiakov, povinnou týždennou hodinovou dotáciou jednotlivých študijných zameraní HO a celkovým počtom odučených hodín na oboch pracoviskách. Škola nezaradila povinné predmety HO do UP (štvorročná hra, prípravná hudobná výchova, sprievod, komorná hra alebo hra v súbore).
- V ZUŠ²² UP neboli vypracované v súlade s RUP. Absentoval v ňom i povinný údaj o podmienkach ukončovania v odboroch na jednotlivých stupňoch vzdelania.
- Škola²³ nemala zriadený priestor pre teoretické vyučovanie HO, ktorého absenciu zdôvodnila realizáciou alternatívneho modelu vyučovania hudobnej náuky v rámci výučby hry na hudobnom nástroji. Daný model (na základe žiadosti školy) schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky (MŠVVaŠ SR) v roku 2009 za predpokladu, že predmet hudobná náuka bude vyučovaný v rozsahu platných učebných osnov. Kontrola triednych kníh a UO však preukázala, že UO neboli vypracované najmenej v rozsahu platných vzdelávacích štandardov a učivo predmetu hudobná náuka zaznamenané v triednych knihách nezodpovedalo v plnom rozsahu obsahovým a výkonovým štandardom. Ďalej sa zistilo, že predmet štvorročná hra

¹⁷ Spojená škola, Moravské Lieskové 252, organizačná zložka ZUŠ, Moravské Lieskové 83; SZUŠ, Hlavná 144/47, Novosad; SZUŠ Miroslava Kobeláka, Lemešany 154; XOANA, s. r. o., Puškinova 2, Prievidza; SZUŠ, Gymnaziálna 197, Kláštor pod Znievom

¹⁸ SZUŠ, Hlavná 144/47, Novosad; XOANA, s. r. o., SZUŠ, Piaristická 2, Nitra; Jozef Döme; JUDr. Jana Michaličková, PhD, Bobot 19, Bobot; Mesto Tlmače

¹⁹ JUDr. Jane Michaličkovej, PhD, Bobot 19, Bobot

²⁰ SZUŠ AKORD, Hradište 277

²¹ SZUŠ Miroslava Kobeláka, Lemešany 154 a EP, Strážnická 26, Ľubotice

²² ZUŠ, Široké 353 a Elokované pracovisko, Široké 385 ako súčasť ZUŠ Široké 353

²³ SZUŠ, Gagarinova 7, Trenčín

s časovou dotáciou 1 hodina v týždni (od 3. ročníka v primárnom vzdelávaní) škola pričlenila k uvedenému alternatívne modelu, t. j. v rámci jedného predmetu (v tomto prípade hra na nástroji) so stanovenou týždennou časovou dotáciou 1,5 hodiny boli súčasne vyučované ďalšie dva predmety (hudobná náuka a štvorročná hra), čo bolo v rozpore s RUP.

- Škola²⁴ aktuálne získala nové vhodnejšie priestory pre kmeňovú školu a EP, ktorých schválenie MŠVVaŠ SR bolo v čase konania tematickej inšpekcie v štádiu riešenia.
- Škola²⁵ realizovala výchovno-vzdelávací proces len v troch EP (umelecké vzdelávanie sa nerealizovalo na hlavnom pracovisku z dôvodu nezájmu žiakov).

Záver

Výchovno-vzdelávací proces kontrolované ZUŠ v zriadených umeleckých odboroch (HO, TO, VO, LDO a OAVMT) zabezpečovali spolu pre 9 392 detí/žiakov. V uvedených odboroch vyučovalo 70 % pedagogických zamestnancov spĺňajúcich požadované kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky na výkon pedagogickej činnosti. Vedúci pedagogickí zamestnanci v 41 % subjektov nespĺňali zákonom stanovené požiadavky na výkon riadiacej funkcie.

Požiadavky základného priestorového zabezpečenia pre teoretické vyučovanie v jednotlivých umeleckých odboroch stanovené normatívom v HO a v LDO splnili všetky ZUŠ a ich EP. V OAVMT bolo priestorové zabezpečenie pre teoretické vyučovanie v zmysle normatívnych požiadaviek splnené na 50 % pracovísk.

Požiadavky základného priestorového zabezpečenia pre praktické vyučovanie v jednotlivých umeleckých odboroch stanovené normatívom v HO a v TO splnili všetky ZUŠ a ich EP, v LDO požiadavky normatívu splnilo 91 % a vo VO 61 % pracovísk. V OAVMT bolo priestorové zabezpečenie v zmysle normatívnych požiadaviek splnené na 50 % pracovísk.

Materiálno-technické zabezpečenie pre teoretické vyučovanie v jednotlivých umeleckých odboroch, ktoré stanovoval normatív splnilo v HO 73 % ZUŠ a ich EP, v LDO 61 %, a v OAVMT 50 % pracovísk.

Materiálno-technické zabezpečenie pre praktické vyučovanie v jednotlivých umeleckých odboroch, ktoré stanovoval normatív splnilo v HO 80 % ZUŠ a ich EP, v TO 64 %, v LDO 65 %, vo VO 35 % a v OAVMT 50 % pracovísk.

V subjektoch poskytujúcich základné umelecké vzdelávanie spĺňalo 94 % kontrolovaných pracovísk požiadavky základného priestorového a 60 % pracovísk materiálno-technického zabezpečenia. Najväčšie nedostatky boli zistené vo VO, OAVMT, LDO a TO, častejšie sa vyskytovali na elokovaných pracoviskách.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom škôl

- zabezpečiť v spolupráci so zriaďovateľmi základné materiálno-technické a priestorové zabezpečenie výchovno-vzdelávacieho procesu v ZUŠ a ich EP v súlade s normatívom
- zabezpečiť výchovno-vzdelávací proces pedagogickými zamestnancami spĺňajúcimi kvalifikačné predpoklady na výkon pedagogickej činnosti v ZUŠ
- realizovať výchovu a vzdelávanie v takých EP, v ktorých sú na to vytvorené vhodné podmienky

²⁴ SZUŠ, Osloboditeľská 27, Bratislava

²⁵ SZUŠ Jozefa Dömeho, Dolný Ohaj 583

Zriadovateľom

- zlepšovať kvalitu poskytovaného vzdelávania v ZUŠ vytváraním podmienok pre riaditeľov škôl zabezpečením základného materiálno-technického a priestorového zabezpečenia v súlade s normatívom
- menovať do funkcie vedúcich pedagogických zamestnancov spĺňajúcich zákonom stanovené požiadavky na výkon riadiacej funkcie
- vyvodit' personálne dôsledky u riaditeľov škôl, ktorí neabsolvovali funkčné alebo funkčné inovačné vzdelávanie v zákonom stanovenej lehote

MŠVVaŠ SR

- v procese rozhodovania o zaradenie ZUŠ do siete škôl a školských zariadení dôsledne preskúmať/verifikovať ich priestorové a materiálno-technické zabezpečenie podľa platného normatívu